

Valoració de les obres guanyadores i les finalistes

Primer premi Trebball de narrativa

Dimarts al vespre es feia públic el veredict del primer premi Treball de narrativa en les seves versions catalana i castellana. Àlex Broch, membre del jurat, fa una valoració de les obres guanyadores i finalistes d'aquesta primera edició

Per primera vegada l'editorial Plaza y Janés i la revista «Trebball» han convocat i atorgat el premi de narrativa Treball per a un text castellà i un altre de català. El jurat ha viscut l'experiència d'ésser el mateix temps jurat d'un doble premi, certament interessant, però que ha hagut de resoldre amb intensíssimes sessions de lectura. Al final, com sovint succeeix, també amb la dificultat de votar entre dues obres, finalista i guanyadora, amb característiques, totes dues, que mereixen d'ésser tingudes en compte. Els resultats, però, ja són coneguts i públics.

El premi de narrativa castellana polaritzà de seguida la discussió entre finalista i guanyadora, sense oblidar una tercera, *Encuentro con María en Balmes*, presentada sota el pseudònim de Miguel Bruguera. De tota manera, *La Belada* de Ramon Ferrerons es definí ben aviat com a guanyadora sobre *Pelota de trapos u otras fabulacions* de Santiago Aranz de Robles.

Aquesta darrera, com tot conjunt de narracions, no té un ritme únic i, per tant, hi ha una valoració diferent entre unes narracions i altres. Cal dir, però, que són narracions d'un barroquisme i una exuberància lingüística que denoten un domini extraordinari de la llengua. N'hi ha de tema i situació sud-americans que plantegen l'origen de l'autor. En cas d'ésser espanyol, caldria dir que hi ha hagut una assimilació lingüística i verbal d'un castellà que no és, evidentment, el de Madrid, on ara viu l'autor. Narracions que oscil·len entre el realisme planer i aquella mena de realisme a què ens té habituats la narrativa sud-americana. L'obra guanyadora, *La Belada* de Ramon Ferrerons, també és un exercici lingüístic i interessant però en unes coordenades ben diferents. En aquest cas el que es planteja, el que entre en joc, és el castellà de Barcelona, fet que és explicat per l'origen català de l'autor i la presència d'alguns personatges, un entre ells, per exemple, amb la característica del seu parlar andalús. *La Belada*, a més de la presentació de tota una sèrie de personatges, és el joc d'una doble possibilitat. Una estranya cerimònia iniciàtica que acaba amb la mort per assassinat de dos dels presents. ¿Ha estat l'ànima invocada, com realment pensa el parapsicòleg

del grup, o algú dels membres de la casa? La resposta, que ja ens és donada a les primeres pàgines, no és tan interessant com tot el clímax i la construcció de l'ambient sòrdid que és capaç de crear l'autor.

Antònia Vicens, finalista

En el cas del premi de narrativa catalana, la decisió va ésser més laboriosa i difícil. Finalment, Antònia Vicens quedava finalista amb *Quilòmetres de tul per un petit cadàver*, i Jaume Melendres guanyava amb *Un avió damunt dels vidres*. De tota manera, em semblaria injust silenciar les altres dues obres que arribaren a les consideracions finals: *Interruptus* de Valerià Pujol i *1947* de Lluís Utrilla. Amb la primera, *Interruptus*, el poeta Valerià Pujol amplia el seu registre literari i ens dóna prova d'un bon ofici narratiu. Clarament a *Interruptus* cal distingir un doble vessant: el plantejament temàtic i el llenguatge narratiu, i és en aquest darrer aspecte on l'autor força el major risc del text. *Interruptus* és una narració dels «límits», un diàleg jo/tu — masculí femení que és una reflexió sobre l'actualitat social viscuda pels personatges, una actualitat que, en ésser referida al passat immediat, no ofereix un món del tot nou en la narrativa catalana actual. De tota manera, cal dir que ens trobem amb uns plantejaments lògicament i cronològicament diferents i que estem passant dels personatges frustrats de la dictadura als desencisats de la democràcia. *Interruptus* entra en el camp narratiu que ens porta al camí del desencís socio-polític. Tècnicament la narració és

molt fragmentada, com un *puzzle* que cal reconstruir, un discurs intencionadament dur en la seva lectura.

Amb *1947* Lluís Utrilla ens dóna una novel·la en el sentit més tradicional del terme, una anècdota simple i lineal, amb una doble estructura o paral·lelisme narratiu en l'exposició temàtica. Una novel·la fàcilment llegible i que pot arribar a un gran públic. No tan sols per la senzillesa dels recursos narratius, sinó també, i jo diria que bàsicament, pel tema que planteja. La novel·la, situada a l'any del títol, presenta i és capaç de crear tot un determinat ambient de l'època: el món dels estiuejants d'aleshores, un estiueig que se situava a les torres del Maresme: Montgat, Mataró, Premià, etc. *1947*, amb una arrencada molt forta, que lliga tot seguit el lector al text, no és sols la creació d'aquest ambient, sinó d'uns personatges ben definits, principalment l'«estraperlista», que es converteix en centre del llibre. El secret que anem descobrint a poc a poc.

Quilòmetres de tul per a un petit cadàver d'Antònia Vicens és una novel·la que, per a un lector poc habitual, també comporta dificultat de lectura, però aquí, per raons diferents que estan relacionades amb la morositat i lentiïtud del progrés narratiu, del progrés de la psicologia del personatge femení, eix de la narració. Potser caldria una reelaboració que portés a un escurçament d'alguna de les parts. Però aquesta apreciació no va contra la novel·la que interessà vivament tots els membres del jurat i que, cal dir-ho era la guanyadora per a alguns d'ells. En tot cas tot-hom recomanà la seva publi-

cació. Potser és massa fàcil dir, després de l'allau de literatura escrita per dones amb uns propòsits semblants, que és una literatura feminista, però el cert és que assistim a un monòleg del personatge i, per tant, a una constant reiteració d'opinions i idees, que ens mena a una consciència progressiva de la seva condició amb un final alliberador sobtat però no incongruent. Aquest final és el que motivà més discrepàncies i algú manifestà que hauria d'ésser susceptible d'una revisió o major explicitació. Un dels interessos de la novel·la és que ens trobem amb un personatge femení d'un nivell cultural limitat i d'una classe social humil que pretén arribar a seguir i comprendre l'evolució del seu fill i que és precisament aquesta voluntat que porta a l'esclat final.

Bon ofici i enginy

Amb *Un avió damunt dels vidres* Jaume Melendres confirma, si és que calia confirmar-ho, la seva capacitat i condició de narrador. *Cinc mil metres papallona*, publicat l'any 1975, passà excessivament desapercebut i, ja en aquest llibre, Melendres definia una personal i particular manera d'entendre i definir la narració. Una voluntat per fugir i separar-se d'una narrativa realista segons el sentit tradicional i introduir elements de novetat i sorpresa, de joc i contrajoc narratiu que porta a finals sorprenents. Aquest fet s'accentua d'una manera clara en *Un avió damunt dels vidres*, fins al punt que el mateix autor no dubta a qualificar-lo de narracions amb intriga. Vázquez Montalbán, potser per les circumstàncies actuals, en referir-se a aquesta mena de narració, parlà d'«eurorealisme».

El cert és que el joc que introdueix Melendres confirma la seva vàlua com a narrador, principalment a la narració «Roma d'Amboise», que justifica, tota sola, el premi i el llibre. Malgrat la difícil unitat d'un llibre de narracions, en totes elles hi ha un comportament que les vincula i és la presència i la relació entre unes parelles, relacions lliures i heterodoxes, també homosexuals. En darrer terme un primer premi Treball pel bon ofici i per a l'enginy.

Àlex Broch